

Malá sbírka:

Pár kravín

pro vás

Čtení pro nefalšované voły (jako jsem já)

Pavel Šach

Pavel Šach

PÁR KRAVIN PRO VÁS

Čtení pro nefalšované voly (jako jsem já)

COPYRIGHT:

Autor: Pavel Šach

Vydal: Martin Koláček - E-knihy jedou

2015

ISBN:

978-80-7512-319-0 (ePub)

978-80-7512-320-6 (mobipocket)

978-80-7512-321-3 (pdf)

PŘEDMLUVA

Bahno, žumpa, stoka, škvár, autor se zmohl jen na zaplevelení knížky pouhou ubohou snůškou vulgarismů a vyslovených nechutností bez jediné za pozornost stojící myšlenky. Kdo tohle mohl vydat...

Tak by mohl vyznít názor čtenářů na právě předkládanou knížku. Jako protipól popsaného hodnocení by mohlo vypadat následující mínění čtenářů: Kniha je sice plná a možná i na můj vkus přeplněná množstvím vulgarismů a nechutností, ale při odhlédnutí od tohoto nedostatku je schopna vyloudit čtenářův úsměv alespoň natolik, aby se vyplatilo si ji s přimhouřením jednoho a možná i obou očí přečíst.

Tomuto druhu čtenářů je určen další text této mé anotace.

Vážení čtenáři. Dlouho jsem přemýšlel, jak tuto v pořadí čtvrtou svoji knížku nazvat, až jsem zůstal u názvu, který mě napadl jako první. Proto tedy ono „Pár kravin pro vás, čtení pro nefalšované voly (jako jsem já).“

Je tam směs příběhů, rčení, zamyšlení, rádoby aforismů a v neposlední řadě vtipů, o kterých se domnívám, že je snad ještě neznáte (jinak bych je do knížky nevkládal). Tak se tedy dejte do čtení, budu vám i sobě držet palce a budu doufat, že ji po přečtení prvních několika stránek neodložíte s pocitem: To jsem teda dal

peníze za pěknou kravinu, autor měl při volbě jejího názvu bezděčně pravdu.

Nechte se tedy četbou přenést do světa, kde se mluví tak, jak autorovi „zobák narost.“ Věřím, že i kultivovanější část čtenářské obce by kniha mohla trochu pobavit, což je ostatně mým hlavním cílem.

Tak tedy s chutí do toho.

FANTAZIE A ZAMYŠLENÍ

Vlakový kočí

(črta o profesionální hrdosti a symbolice)

V dobách, kdy už byly vynalezeny koleje, ale ještě nebyly vynalezeny lokomotivy, tahali železniční vozy koně. S nástupem parních lokomotiv význam koní pro železnici sice poklesl, ale koňská síla měla přesto ještě dlouho na kolejích své místo – hlavně v letních měsících, v zimě by přece jenom (jak dál osvětlím nežádoucím způsobem) trpěli zasloužilí koně.

Vedle toho, že jiskra z komínů parních lokomotiv hrozila založením požáru, existoval i další důvod pro paralelní uchování koňské tažné síly. Mnohé parní lokomotivy trpěly totiž pylovou alergií, takže byly dokonce nuceny přecházet léto v uzavřeném depu s utěsněnými okny. Tento problém byl definitivně vyřešen vynálezem odolnějších motorových a elektrických lokomotiv.

Proto k žánrovým obrázkům z přelomu devatenáctého a dvacátého století nemyslitelně patří i kýčovitý výjev jakési šťastné

železniční koexistence – na dvou párech kolejí jedou proti sobě vlak tažený parní lokomotivou a vlak tažený několika páry koní.

Zmínění koně byli tehdy bez špetky originality pojmenováni jako „vlakový koně“ a pochopitelně existovala i profese „vlakový kočí.“ A u té se chci dnes zastavit podrobněji. Ze společensko-sociálního hlediska neměli vlakový kočí jednoduchou pozici. Ostatní kočí v nich viděli jednak elitu, která se nad prosté kočí vyvyšuje (už tím, že jejich kozlík byl výše nad zemí) a zároveň paradoxně i nedouky, kteří koně vlastně ani neřídí a zatačení za ně obstarávají koleje.

Strojvůdci se cítili vlakovým kočím nadřazení. Prestižní třenice nevznikaly jen mezi vlakovými kočími a topiči parních lokomotiv. Chovali se k sobě přátelsky a každý si potichu pro sebe myslel, že je víc než ten druhý. Z toho, že se nad druhými nevyšovali a jednali s nimi jako rovný s rovným, měly obě skupiny hřejivý pocit vlastní velkorysosti.

Postupem času profese vlakového kočího pevně vrostla do povědomí veřejnosti a zněla lidem stejně samozřejmě, jako když se řekne třeba zedník nebo krejčí. A protože každá profese si pěstuje své slavné historky, tradice, obyčeje a léty vyvinuté a zdokonalené rituály, nemohli se vlakový kočí odlišovat. Pokusme se připomenout si tuto dnes již zapomenutou profesi – pro poučení mladším a pro vzpomínku pamětníkům.

Vlakoví kočí nemívali dlouhý život. Dusot koní po pražcích a drncání železničního vozu po kolejích vytvářely spolu s protivětreem takovou kombinaci vlivů na lidský organismus, že málokterý kočí přežil ve službě déle než tři roky – pak zpravidla vyčerpáním náhle zemřel. Pohřby zemřelých vlakových kočí mívaly slavnou tradici. Jako zvláštní výsadu, kterou dráha kočím udělovala, měli právo, aby pohřební vůz s jejich ostatky byl tažen jejich vlastním kompletním vlakovým spřežením a byl navíc vypraven z železniční stanice, která leží nejbližší příslušnému hřbitovu. Účast celé vesnice na takovém pohřbu byla zaručena.

Určitou atmosféru těmto pohřbům dodávala i skutečnost, že při tak rychlé rotaci vlakových kočí ve službě se dalo s poměrně velkou přesností stanovit dopředu datum jejich úmrtí a tedy i pohřbu. Časem se začalo datum pohřbu s přesností na dva měsíce uvádět už do uzavírané pracovní smlouvy nově nastupujícího kočího. Málokdy se zkušený úředník, který zájemce o práci kočího přijímal, zmýlil v odhadu.

Pokud se tak někdy stalo, považovalo se za neloajální vůči dráze, aby kočí žil déle, než měl napsáno v pracovní smlouvě. V předvečer uplynutí lhůty takový kočí zpravidla skočil – kam jinam než pod vlastní vlak.

Protože ten vlak však zároveň řídil, bylo z důvodu bezpečnosti cestujících dovoleno skočit pod vlak až ve stanici a to těsně před zastavením vlaku. Někdy se stávalo, že kočí, právě s ohledem na bezpečnost cestujících, které vezl, skočil pod vlak až ve chvíli, kdy vlak jel tak pomalu, že už ho přejet nestačil. V takovém případě

musel pak přímo na místě náčelník stanice za přítomnosti průvodčího vlaku dorazit kočího služebním terčíkem. Takové případy byly však v historii zaznamenány jen tři. Drtivá většina kočích zemřela řádně sama od sebe pod koly vlastního vlaku a ve lhůtě odhadnuté zkušeným okem přijímajícího úředníka.

A co vlastně vedlo lidi k tomu, že měli o výkon této nevděčné a jen průměrně placené profese zájem? Zpočátku nikdo nevěděl, jak rychlému opotřebení bude lidský organismus při práci vystaven, a tak se sem hlásili lidé jako do každého jiného zaměstnání. Později zase lákal zájemce věhlas a tradice pohřbů vlakových kočí. Kozlík se stával útočištěm pro lidi, kteří si o sobě mysleli, že si ostatní o nich myslí, že toho v životě mnoho nedokázali, a tak se v duchu těšili, že alespoň při svém pohřbu všem ukáží, co v nich bylo.

Vyskytly se mezi nimi i duše lyrické, které si přály vedle nápisu na pomník, který poskytovala sama dráha, mít na hrobě i něco dalšího, co by je a jejich profesi každému návštěvníkovi hřbitova hned připomnělo., a tak si dávali na hrob zhotovit sochu koně na kolejích. Ti chudší a skromnější se spokojili třeba jen s částí koňského postroje a nebo se svazkem koňských žíní. Jeden zvlášť chudý a šetrný kočí si nechal na hrob dát jen pár koblih koňského trusu. A tato původně z nouze ctnost se pro svou levnost a praktičnost rychle uchytila.

Stalo se zvykem, že si kočí v předvečer své smrti (jejíž příchod cítil ve vyklepaných kostech, které se beztak již na klidnou atmosféru hrobu těšily jako domů) přivedl na svůj hrob koně, aby mu tam zanechal několik koblih. Byl to zvlášť vybraný kůň, u kterého

vypozoroval, že má koblihy nejladnějšího tvaru. Takovéhoho koně mu ostatní kočí záviděli a on jej dobromyslně půjčoval, aby mohl tuto poslední službu poskytovat i ostatním kočím, kteří neměli to štěstí a koně sázejícího tak ladné koblihy ve svém spřežení neměli. Zpočátku museli koňovi dávat projímadlo, ale časem se vypěstoval u tohoto koně – favorita takový reflex, že byl schopen na hřbitově kdykoli své ceněné koblihy vysázet.

Takovéhoho koně si kočí střežili jako oko v hlavě a byli na něj po celou dobu své služby hodní, protože věděli, že jim to kůň jednou oplatí. Za svůj život vyprovodil kůň do hrobu třeba pět generací svých kočí a to býval, jak už bylo uvedeno, během své kariéry zapůjčován i kolegům kočím, kteří měli již smrt na jazyku a ve spřežení žádného schopného koblihového sochaře neměli.

Tato zavedená praxe měla však i druhotné negativní důsledky. U koně – favorita se časem vypěstoval takový podmíněný reflex, že když vlak, který měl ve svém spřežení takovéhoho favorita, jel kolem jakéhokoli hřbitova, začal na koně účinkovat vyprazdňovací reflex. To by samo o sobě ještě nebylo tak zlé, vždyť i ve většině dnešních vlakových souprav vyúsťuje záchod na koleje. Potíž byla v tom, že kůň puzen podmíněným reflexem chtěl svou potřebu vykonat výhradně na hrobě a měl tendenci ze spřežení směrem k míjnému hřbitovu vybočit. To stálo vlakového kočího vždy nesmírné úsilí, zvláště když uvážíme, že musel spřežení udržet v kolejišti a zároveň si nechtěl rozzlobit koně – favorita. Co by pak měl sám na hrobě, kdyby se na něj favorit naštvál !!!

V několika fragmentech jsme si připomněli profesi vlakového kočího, kterou dech technického pokroku zavál tak hluboko do jeskyně dějin, že pro mnohé z nás byla až do dneška neznámou.

Ještě k vlakovým kočím

Mnou již zmiňovaní vlakoví koně nebývali jen tak nahodile vybraným spřežením. Tím, že se mohli nejen zúčastnit, ale často být i pomyslnými hlavními „tahouny“ (fakticky i symbolicky) pohřebních průvodů, stávalo se, že se určité typy vyhraněných katoliček (jak se ukázalo ženy častěji než muži) modlily skrytě i ke koním jako bezmála k pánubohu (opět silná nadsázka, snad ji čtenář pochopí.)

Uvnitř své „katolické“ duše se sice modlily jen k jedinému pánu na zemi, ale životní praxe je naučila, že je dobře modlit se i k eventuelním „přídavkům,“ v tomto případě tedy i k vlakovým koním. Při božím rozhodování o nanebevzetí jejich manžela a s ním pochopitelně za dobrou službu víře i později jich samých, mohla rozhodovat každá maličkost.

A teď právě nastávala úloha na pohřbech znějící muziky. Koně byli, snad i díky tomu, že obdobných písní slyšeli za svůj život už desítky, ne-li stovky, na pohřbech zesnulých fandů této „pop music“ (zvláště na vesnických pohřbech hraných nějakou kutálkou), na jejich tóny dost alergičtí. Na dříve vyslovené přání nebožtíka a nyní i truchlící rodiny věc pragmaticky a rezignovaně chápali, i když byli třeba uprostřed zimy vyváděni ze svých teplých stájí a s vidinou několikahodinového poslechu těchto truchlivých písní.

Pokud se akce, tedy přesněji zapojení koní do strojů povedla, bývali za ni příslušní kočí odměňováni potleskem kolemstojících stejně jako piloti dobře přistanuvšího letadla nebo pár desítek let zpátky v kině po shlédnutí Formanova Amadea.

Hovoříme teď o sortě „druhořadých,“ tedy méně obřadu přizpůsobenému chování zvyklých koní. Ti prvotřídní byli popsáni již v úvodním literárním útvaru příběhu. Ale nebylo jich mnoho a byli také na poplatcích, vyžadovaných majiteli těchto koní nepříliš kolegiálně od pozůstalé rodiny, dost finančně nákladní.

V těchto dimenzích jim bylo také trpěno občasné bezděčné přešlápnutí na vedlejší, květinami obložený hrob a pár koblih upuštěných na nezamýšlený vedlejší hrob bylo bráno jako „střepy pro štěstí.“

O nebožtících se tradovalo, že čím měl muž ještě zaživa větší „pohlavní sílu“, přenášelo se to i na pohřební koně a ti na to spontánně reagovali, je zbytečné říkat jak. Když takoví koně ze spřežení svým souputníkům při pohřbu dokonce utekli v bláhovém domnění, že snad někde za nejbližším rohem čeká osamělá klisna a je také „při chuti“, bylo to předmětem závidi ze strany mužských účastníků pohřbu a také zájmu (spojenému se závidí) pohřebních hostí, především ze strany přítomných žen.

V tu chvíli se ve tváři vdovy objevily v očích šťastné plamínky a vdova jen s tlumeným nadšením odpovídala ženským „Ale di ty, dyk to je jenom kůň a vy z toho naděláte.“

Pokládalo se za vkusné při takovémuto projevu boží přízně v minulém životě nebožtíka (ano, i tak daleko zacházely úvahy pohřebních hostí), vstrčit nebožtíkovi do poklopce obřadního šatu bramboru nebo alespoň dvě menší, aby se od pohledu poznalo, že zesnulý nebyl ve vztahu k ženám žádný „béčkař.“ Tento úkol mohl být samozřejmě svěřen jen vdově, bylo to jen další z jejích skromných rozptýlení při pohřbu manžela nebo druha.

Půllitr, hospůdka a vlasy

Půllitr

Řekl bych s básníkem Jiřím Wolkerem: Půllitr není jen nějaká leccjaká věc. Lidé z něho klopi do úst piva, jen neplatí, že z jedné strany smutná a z druhé veselá.

Půllitr je osobnost „an sich,“ tedy vyřčeno s Immanuelem Kantem, německým klasickým filosofem devatenáctého století.

Nevím jak kdo, ale já jsem si ke svému půllitru (za těch několik desítek let, co pivo piju), vytvořil specifický vztah.

Když není žádné pivo doma, je to vztah naprosto neutrální. Nemůžu od něj nic očekávat a on totéž ví o mně.

Jiná věc je, když je plný nebo alespoň poloplný (jak by řekl optimista). Pohled na plný půllitr ve mně vzbuzuje kladné pocity, vždycky si při tomto pohledu připomenu slova svého už nyní nežijícího táty: Nesnáším plný štamprle. Tím se taky celý život řídil. To já pohled na plnej půllitr piva snáším dobře, pouze s tou výhradou, je-li v něm načepované pivo určeno mně.

Hospůdka

Jsem prostě celoživotní pivař a je mi celkem lhostejné, kde své pivo piju. Teda lhostejné není to úplně pravé slovo, když jsem se před lety byl naposledy rozloučit s panem hostinským a o málo let později s paní hostinskou, kteří až do své smrti vedli malou rodinnou hospůdku, kterou jsem s kamarády navštěvoval, samozřejmě jsem uznával starou pravdu, že točené je lepší než lahvové.

Dnes se už ten pel rozdílu mezi lahvovým a točeným ušlechtilým mokem trochu vytratil, protože moji starou hospůdku (jak už vyplynulo z předchozích řádků) zavřeli a k těm dvěma zbývajícím v naší obci, sám nevím proč, ale nemůžeme s úzkou partou mých kamarádů nalézt ten správný vztah.

Vlasy (pozor, mírně nechutné)

Před skoro nedávnými časy jsem chodil pravidelně každý pátek do rodinné hospůdky nedaleko našeho domu. Byla pěkná, skutečně rodinná, vznikla spojením dvou místností v bytě majitelů. Dojem rodinnosti hospůdky daleko převážil její eventuelní nedostatky.

K nim patřilo i to, že se na záchodech netopilo. A po požití pár piv se samozřejmě ozve volání přírody a člověk musí jít na záchod.

Bylo tehdy snad mínus dvacet pět stupňů a já jsem se se třemi kamarády vydal na zmíněný záchod, který v oné hospůdce nebyl vytápěný.

Kdo nezažil, nepochopí, co se tam tenkrát stalo.

Jak jsme tak čtyři kamarádi vedle sebe močili, vznikalo tam z moči vzhledem k panující teplotě nekonečné množství páry. A jak tam tak poklidně močíme, stala se následující věc:

Protože měřím i s botami něco kolem dvou metrů a strop na záchodě nebyl příliš vysoko nad našimi hlavami, díky páře vzniklé z moči jsem doslova „přimrzl“ vlasy ke stropu záchodku.

Na několikátý pokus se mi podařilo se od stropu bez újmy na vlasech odtrhnout, ale vzpomínka na to, co dělají výpary z čerstvé moči se stropem a stěnami nevytápěného záchodu, se mi uchovala až do dnešních časů.

Moudrost věků (vztahuje se k předchozímu)

Když stěží překonáš na stropě zmrzlou močku,
jdi příště na dámskej.

Tam může sedět jen jedna prdel,

a množství páry nevyrobí žádný zádrhel.

Dětské choutky

Tento příběh se odehrává v době, kdy jsem navštěvoval první třídu tehdy ZDŠ, dnes už jen ZŠ.

Jednoho dne jsem za stodolou naší dost velké zahrady objevil čerstvou mrtvolu ježka. Neváhal jsem a ve škole jsem se se svým nálezem svěřil několika holčkám, které měly náš dům po ruce při cestě ze školy.

Slovo dalo slovo, a tak jsem hned druhý den s pocity náležitého zadostiučinění přivedl čtyři nebo pět spolužaček (přesný počet si už nemohu vybavit) k mrtvole onoho nešťastného ježka.

Byl tehdy červen, do prázdnin zbývalo jen pár dní a panovalo krásné letní počasí. Toto počasí ale nevyhovovalo mrtvole onoho ježka, která se pomalu začala rozkládat. Samozřejmě u toho nemohlo chybět několik krásně barevných much, jaké jsem vídal jen v létě při pohledu do útrob suchého záchodu u jedné z babiček.

To ovšem nijak nemohlo zastínit význam mé osoby v očích přítomných spolužaček. Protože kolem rostla spousta jasanů, ulomili jsme si, tedy já a přítomné zástupkyně něžného pohlaví, za